

2. 2. 2010

ID: 60041

Neodstranitelný nedostatek podmínky řízení

O neodstranitelný nedostatek podmínky řízení jde jen tehdy, byl-li za účastníka řízení označen ten, jenž mimo jakoukoliv pochybnost nemá způsobilost být účastníkem řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 4184/2008, ze dne 23.10.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce JUDr. O. J., proti žalované České republice - Ministerstvu vnitra, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Okresního soudu Plzeň-město pod sp. zn. 20 C 299/2003, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21. dubna 2008, č.j. 12 Co 207/2008-145, tak, že usnesení krajského soudu a usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 10. března 2008, č.j. 20 C 299/2003-134 se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Plzeň-město k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu Plzeň-město dne 25.8.2003 domáhal, aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru žalobce, které učinila žalovaná dopisem ze dne 29.7.2003 podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce, je neplatné. Žalobu odůvodnil tím, že důvody uvedeného opatření „považuje ze účelové a spekulativní“, neboť se vytčeného porušení pracovní kázně spočívajícího v tom, že jako vedoucí právní a obchodní skupiny všeobecného odboru „přijal v souvislosti s realizací prodeje nepotřebných nemovitostí České republiky - Ministerstva vnitra prováděnou jeho podřízeným S. Ch. výhodu od třetí osoby“, nedopustil. Jako žalovanou v žalobě označil „Policii České republiky, S. z. k., P.“.

Okresní soud Plzeň-město (po přerušení řízení do pravomocného skončení trestního řízení vedeného proti žalobci u téhož soudu pod sp. zn. 2 T 29/2004) usnesením ze dne 10.3.2008, č.j. 20 C 299/2003-134 řízení zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že „žalobci bude po právní moci tohoto usnesení vrácen z účtu soudu zaplacený soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč“. Soud prvního stupně dovedl, že žalobcem označená žalovaná nemá způsobilost být účastníkem řízení, neboť „není ani fyzickou ani právnickou osobou, ani jiným subjektem, jemuž by způsobilost být účastníkem řízení přiznával zákon“. Vzhledem k tomu, že nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení, muselo být řízení zastaveno (§ 103, § 104 odst. 1 o.s.ř.).

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 21.4.2008, č.j. 12 Co 207/2008-145 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dovedl, že žalobcem označená žalovaná („Policie České republiky, S. z. k.“) „není fyzickou ani právnickou osobou ve smyslu ust. § 3 a 51 zákona č. [219/2000](#) Sb.“, a že z tohoto důvodu nemá způsobilost být účastníkem řízení. Vzhledem k tomu, že žalobce ve své žalobě podané dne 25.8.2003 označil žalovanou „natolik přesně a určitě, že nemohly vzniknout žádné pochybnosti o tom, kdo měl podle vůle žalobce vystupovat jako žalovaný“, nepřipadá podle názoru odvolacího soudu v úvahu postup podle ustanovení § 43 o.s.ř. a nemůže dojít ani k eventuelní záměně účastníka podle ustanovení § 92 o.s.ř. Protože - jak dále uvedl - „v řízení takto zahájeném nemůže vzniknout procesněprávní vztah“ a „případný omyl žalobce a jeho tehdejší zástupkyně nemá z tohoto hlediska žádný význam“, „nebyl

uvedený nedostatek zhojen ani podáním tehdejší zástupkyně žalobce ze dne 9.2.2004, jímž se snažila napravit označení žalovaného“. Za tohoto stavu, kdy „nelze také pominout“, že žalobce pracoval před podáním žaloby řadu let jako právník, že od účinnosti zákona č. [219/2000](#) Sb. uplynulo do podání žaloby více než dva a půl roku a že již před sepisem žaloby byl žalobce navíc zastoupen advokátem, se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o tom, že v projednávané věci byly splněny podmínky pro zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř.

V dovolání proti tomuto usnesení odvolacího soudu žalobce vyslovil nesouhlas s názorem, že v daném případě je nesprávné označení žalovaného v žalobě - „Policie České republiky“ vadou neodstranitelnou, která je důvodem pro zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř. S poukazem na „aktuální judikaturu ústavního a nejvyššího soudu“ (zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.1.2005, sp. zn. 28 Cdo 1757/2004 a nálezy Ústavního soudu ze dne 6.4.2004, sp. zn. IV. ÚS 22/03) namítal, že ve věcech nesprávného označení subjektu, který se podle zákona č. [219/2000](#) Sb. stal organizační složkou státu, „nelze postupovat formalisticky a necitlivě“ a soud má v souladu s ustanovením § 103 o.s.ř. vyzvat účastníka k odstranění vad podání. V daném případě podle názoru dovolatele bylo ze žaloby „jasně patrné“, že směřuje proti státu, zastoupenému organizační složkou státu a odvolací soud měl při svém rozhodování „přihlížet k obsahu podání, nikoliv formě“, nehledě k tomu, že - jak dovolatel dále zdůraznil - nesprávné označení žalovaného bylo zástupcem žalobce dne 9.2.2004 opraveno, resp. doplněno bez výzvy soudu a soud prvního stupně tím, jak v následujících procesních rozhodnutích označil žalovaného, „dal jasně a srozumitelně najevo, že návrhu právního zástupce žalobce ze dne 9.2.2004 vyhověl“. Příliš formalistický přístup „bez ohledu na práva zajištěná žalobci Listinou základních práv a svobod“ přitom dovolatel spatřoval v postupu odvolacího soudu i z toho důvodu, že žalobce označil žalovaného tak, jak se sám žalovaný označil v pracovní smlouvě a v předmětném okamžitém zrušení pracovního poměru, a že jde o pracovněprávní spor, který má „nedozírné následky pro budoucí a profesní život žalobce“. Žalobce navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o.s.ř., přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle ustanovení § 19 o.s.ř. způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.

Způsobilostí být účastníkem řízení se rozumí způsobilost mít procesní práva a povinnosti, která zákon přiznává účastníkům. Způsobilost být účastníkem řízení má zásadně ten, kdo má podle hmotného práva způsobilost mít práva a povinnosti (tzv. právní subjektivitu). Způsobilost být účastníkem řízení tedy mají fyzické osoby (jejich způsobilost mít práva a povinnosti v pracovněprávních vztazích jako zaměstnanci vyplývá z ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zák. práce ve znění do 31.12.2006 a jako zaměstnavatelé z ustanovení § 8a věty první zák. práce ve znění do 31.12.2006), právnické osoby a stát (Česká republika); je-li stát (Česká republika) účastníkem pracovněprávních vztahů, je právnickou osobou (srov. § 8b odst. 1 zák. práce ve znění do 31.12.2006) a jedná za něj příslušná organizační složka státu (srov. § 8b odst. 2 zák. práce ve znění do 31.12.2006). Ten, kdo nemá podle hmotného práva způsobilost mít práva a povinnosti (tzv. právní subjektivitu), je způsobilým účastníkem řízení, jen jestliže mu zákon tuto způsobilost přiznává.

Policie České republiky jako ozbrojený bezpečnostní sbor podřízený Ministerstvu vnitra České republiky (srov. § 1 odst. 1, § 3 odst. 1 zákona č. [283/1991](#) Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nyní obdobně § 1 a § 5 odst. 1 zákona č. [273/2008](#) Sb.) je - jak vyplývá z

ustanovení § 3 odst. 1 a § 51 odst. 1 zákona č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, který nabyl účinnosti dnem 1.1.2001 - organizační složkou státu. Jako organizační složka státu není právnickou osobou (srov. § 3 odst. 2 větu první zákona č. [219/2000](#) Sb.). Protože ani zákon nepřiznává Policii České republiky (ani jejím organizačním složkám) způsobilost být účastníkem řízení, není - a potud je třeba odvolacímu soudu přisvědčit - způsobilým účastníkem občanského soudního řízení ve smyslu ustanovení § 19 o.s.ř. Způsobilost mít práva a povinnosti, jakož i způsobilost být účastníkem řízení, má ve věcech týkajících se Policie České republiky stát, tj. Česká republika, jejímž jménem jedná (činí právní úkony) v záležitostech týkajících se policie zpravidla Ministerstvo vnitra (k tomu srov. též stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.1.1997, sp. zn. PlsN 2/96, zveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 11, ročník 1997).

Podle ustanovení § 90 o.s.ř. účastníky řízení jsou žalobce a žalovaný. Vymezení účastníků řízení se v tomto případě zakládá čistě procesním způsobem; žalobcem je ten, kdo podal u soudu žalobu, a žalovaným je ten, koho žalobce v žalobě za tohoto účastníka řízení (za žalovaného) označil.

Z ustanovení § 79 odst. 1 věty druhé a třetí o.s.ř. vyplývá, že žalobce musí v žalobě označit účastníky řízení tak, aby bylo nepochybné, kdo je účastníkem řízení, aby ho nebylo možné zaměnit s někým jiným (s jinou osobou), a aby s ním soud mohl jednat. Ve vztahu ke státu se v ustanovení § 79 odst. 1 věty druhé o.s.ř. uvádí, že jeho označení jako účastníka řízení obsahuje „označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje“. Z uvedeného je nepochybné, že za stát může v právních vztazích (včetně pracovněprávních vztahů) jednat a v řízení před soudem vystupovat jeho organizační složka. Došlo-li v označení žalovaného v žalobě k chybě v psaní nebo jiné zřejmé nesprávnosti nebo je-li údaj označující žalovaného v logickém rozporu s vylíčením rozhodujících skutečností nebo s údajem o tom, čeho se žalobce domáhá, jde o vadné podání ve smyslu § 43 odst. 1 o.s.ř. O vadu žaloby nejde teprve, vychází-li žalobce při podání žaloby z předpokladu (právního názoru), že ten, koho označil jako žalovaného, je povinen jeho nárok uspokojit, a tento předpoklad byl nesprávný (srov. též usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.10.2002, sp. zn. 21 Cdo 366/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura pod č. 211, ročník 2002).

Jestliže žaloba neobsahuje v označení účastníků řízení všechny údaje potřebné k označení účastníků řízení nebo je-li žaloba v označení účastníků řízení neurčitá nebo nesrozumitelná (tj. obsahuje-li takové označení účastníků řízení, které neumožňuje jejich přesnou identifikaci nebo je-li zjevný logický rozpor mezi označením účastníka řízení a jinými údaji o tomto účastníku obsaženými v žalobě), jde o podání neúplné, neurčité nebo nesrozumitelné a soud je povinen pokusit se takovéto vady podání odstranit - nečinil-li tak žalobce dříve sám (z vlastní iniciativy) - postupem podle ustanovení § 43 o.s.ř. Jen tehdy, byl-li mimo jakoukoliv pochybnost za účastníka řízení označen ten, kdo nemá způsobilost být účastníkem řízení, jde o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení a soud řízení podle ustanovení § 104 odst. 1, věty první o.s.ř. zastaví.

V posuzovaném případě se však o takový případ nejedná. Žalobce v žalobě - vycházející z označení v záhlaví pracovní smlouvy a okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 29.7.2003 - označil za žalovanou „Policii České republiky, S. Z. k.“, i když bylo jinak z obsahu žaloby zjevné, že svou žalobu směřuje proti svému zaměstnavateli, který s ním okamžitě zrušil pracovní poměr. Tak ostatně původně uvažoval i soud prvního stupně, když poté, co žalobce z vlastní iniciativy podáním ze dne 9.2.2004 „v souladu se stanoviskem pod č.j. 11/97 platné judikatury opravil žalobní návrh v úplnosti označení žalovaného“ tak, že za žalovaného označil „Českou republiku - Ministerstvo vnitra, Policie ČR, S. z. k.“, nadále jako se žalovaným jednal, dokonce i po podání dovolání v této věci (jak vyplývá kupř. ze záhlaví jeho usnesení ze dne 28.1.2008 č.j. 20 C 299/2003-75, ze dne 4.3.2008, č.j. 20 C 299/2003-129, ze dne 15.7.2008 č.j. 20 C 299/2003-159 a ze dne 5.9.2008, č.j. 20 C 299/2003-163) se

státem označeným jako „Česká republika - Ministerstvo vnitra“.

Tato reakce soudu prvního stupně na procesní úkon žalobce ze dne 9.2.2004, jímž provedl „úpravu žaloby o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru“, se však v jeho usnesení ze dne 10.3.2008, č.j. 20 C 299/2003-134, kterým (po předchozí výtce odvolacího soudu vyslovené v usnesení ze dne 28.2.2008, č.j. 12 Cdo 106/2008-126) rozhodl o zastavení řízení z důvodu nedostatku způsobilosti žalovaného být účastníkem řízení, neprojevila, a ani odvolací soud, který tuto okolnost ponechal bez povšimnutí, v tomto směru nezjednal nápravu. Po formální stránce je mimo pochybnost, že původní označení žalovaného, posuzováno výlučně samo o sobě, nebylo správné. Je-li však posuzováno ve vzájemné souvislosti s ostatním obsahem žaloby směřujícímu proti zaměstnavateli žalobce jako takovému, je zřejmé, že označení žalovaného tomuto obsahu neodpovídá, a žalobci nelze upřít možnost učinit procesní podání, kterým by označení žalovaného neodpovídající obsahu žaloby opravil. Označil-li tedy jako žalovaného - a to ještě před rozhodnutím soudu prvního stupně - „Českou republiku - Ministerstvo vnitra“, byla tím vada v označení žalovaného napravena.

Z uvedeného vyplývá, že dovoláním napadené usnesení odvolacího soudu není správné. Nejvyšší soud České republiky je proto podle ustanovení § 243b odst. 2 část věty za středníkem o.s.ř. zrušil, a protože důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)